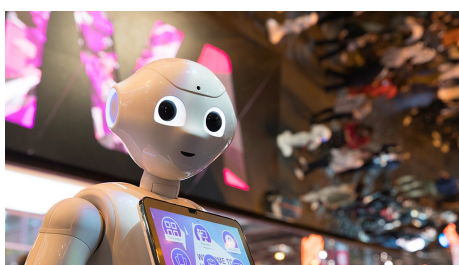

Dirbtinis intelektas: grėsmės ir galimybės

Dirbtinis intelektas (DI) kasdien vis labiau paveikia mūsų kasdienybę. Sužinokite daugiau apie jo teikiamas galimybes bei keliamas grėsmes saugumui, demokratijai, verslui ir darbo vietoms.

Videoreportažas

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/artificial-intelligence-keeping-humans-at-its-heart_N01-PUB-200922-ARTI_ev

Europos ateitis ir gerovė yra glaudžiai susijusios su duomenų ir technologijų panaudojimu. DI gali sukelti teigiamų ir neigiamų pasekmių mūsų gyvenimams. 2023 m. birželį Europos Parlamentas sutarė dėl savo pozicijos dėl [ES dirbtinio intelekto akto](#). Tai pirmosios tokios taisyklės pasaulyje, skirtos suvaldyti DI rizikas.

Žemiau pateikiame dirbtinio intelekto keliamas galimybes ir grėsmes.

Sužinokite daugiau [apie dirbtinį intelektą ir kur jis naudojamas](#).

175 zetabaitai

Spėjama, kad pasaulio duomenų apimtis turėtų išaugti nuo 33 zetabaitų 2018 metais iki 175 zetabaitų 2025 metais (vienas zetabaitas yra milijardas gigabaitų).

Dirbtinio intelekto privalumai

ES šalys yra pažengę skaitmeninės pramonės ir išmaniosiose „verslas verslui“ programose. Su aukštos kokybės skaitmenine infrastruktūra ir reguliavimo sistema, saugančia privatumą ir žodžio laisvę, [Europa galėtų tapti pasauline lydere duomenų ekonomikoje](#).

DI naudos žmonėms

Dirbtinis intelektas galėtų padėti žmonėms sveikatos apsaugos, transporto, individualių produktų ir paslaugų srityse. Jis taip pat galėtų palengvinti informacijos, išsilavinimo ir mokymų prieinamumą – tai tapo ypatingai svarbu dėl [COVID-19 pandemijos](#). DI taip pat gali sumažinti rizikas pavojinguose darbuose, žmones pakeičiant robotais, ir tuo pačiu sukurti naujas darbo vietas sparčiai augančiame DI sektoriuje.

Dirbtinio intelekto galimybės verslams

Verslams dirbtinis intelektas gali padėti kuriant naujos kartos produktus ir paslaugas, įskaitant sektorius, kuriuose Europos įmonės užima tvirtas pozicijas: ekologiškoje ir žiedinėje ekonomikoje, mašinų pramonėje, ūkininkavimo, sveikatos apsaugos, mados ir turizmo sektoriuose. DI gali padidinti pardavimus ir sutaupyti energiją.

.....

11–37 proc.

Numatomas su dirbtiniu intelektu susijusio darbo našumo padidėjimas
(EP darbo grupė, 2020 m.)

.....

Dirbtinis intelektas ir viešosios paslaugos

DI naudojimas viešųjų paslaugų sektoriuje gali sumažinti išlaidas ir padidinti galimybes tokiose srityse kaip viešasis transportas, išsilavinimas, atliekų tvarkymas ir produktų tvarumas. Tokiu būdu DI galėtų prisidėti prie [Europos žaliojo susitarimo](#) tikslų įgyvendinimo.

1,5–4 proc.

Numatoma, kad iki 2030 metų DI gali padėti sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą nuo 1,5 proc. iki 4 proc. (EP darbo grupė, 2020 m.).

Demokratijos stiprinimas

[Dezinformacijos ir kibernetinių atakų](#) sustabdymas ir kokybiškos informacijos prieinamumas galėtų sustiprinti demokratiją. DI taip pat galėtų padėti užtikrinti įvairovę ir atvirumą, pavyzdžiui, sumažindamas išankstinio nusistatymo galimybę priimant sprendimus dėl įdarbinimo ir vietoj to naudojant analitinius duomenis.

Dirbtinis intelektas ir saugumas

Numatoma, kad DI bus vis labiau naudojamas nusikaltimų prevencijoje ir baudžiamosios teisės sistemoje. Didesni duomenų kiekiai būtų apdorojami greičiau, kalinių pabėgimo grėsmės įvertinamos tiksliau, o nusikaltimai ir teroro išpuoliai dažniau nuspėjami ir sustabdomi. DI jau yra naudojamas aptikti netinkamą elgseną skaitmeninėje erdvėje.

Dirbtinis intelektas taip pat galėtų būti naudojamas kuriant gynybos ir puolimo strategijas ar kovojant su kibernetiniais įsilaužimais.

Dirbtinio intelekto grėsmės ir iššūkiai

Didėjantis dirbtinio intelekto naudojimas taip pat sukelia tam tikrų rizikų.

Nepakankamas arba per didelis DI naudojimas

Per mažas dirbtinio intelekto naudojimas yra vertinamas kaip didelė grėsmė: Europos praleistos progos gali reikšti svarbių programų, tokių kaip Europos ekologiško susitarimo, įgyvendinimo trūkumus, taip prarandant konkurencingą pranašumą prieš kitas pasaulio šalis, ekonominę stagnaciją ir mažiau galimybių žmonėms. Nepakankamas naudojimas gali atsirasti dėl žmonių ir verslų nepasitikėjimo dirbtiniu intelektu, prastos infrastruktūros, iniciatyvos stokos, mažų investicijų ar dėl skaitmeninės rinkos susiskaldymo.

Per didelis dirbtinio intelekto naudojimas tam tikrose situacijose taip pat gali kelti problemų, pavyzdžiui, investuojant į nenaudingas programas, arba naudojant DI jam nepritaikytose situacijose, tokiose kaip visuomenės problemų sprendimas.

Kas turi prisiimti atsakomybę už DI padarytą žalą?

Svarbus iššūkis – nustatyti, kas yra atsakingas už dirbtinio intelekto valdomo prietaiso ar paslaugos padarytą žalą. Įvykus avarijai, susijusiai su savaime vairuojančiu automobiliu, žalą turėtų padengti savininkas, automobilio gamintojas ar programuotojas?

Jeigu gamintojas turėtų teisę neprisiimti atsakomybės, tokiu atveju neliktų ambicijų kurti kokybiškus produktus ar teikti kokybiškas paslaugas, taip mažinant pasitikėjimą technologijomis, tačiau per didelis reguliavimas galėtų stabdyti inovacijų plėtrą.

DI grėsmė pagrindinėms teisėms ir demokratijai

Dirbtinio intelekto pasiekti rezultatai priklauso nuo to, kaip jis buvo sukurtas ir kokią informaciją jis naudoja, nes dizainas ir informacija gali būti šališki. Pavyzdžiui, tam tikri programos aspektai gali būti nesuprogramuoti algoritme, ar suprogramuoti klaidingai. Be to, naudojant skaičius, vaizduojančius socialinę tikrovę, dirbtinis intelektas gali atrodyti faktinis ir tikslus, net jei taip ir nėra.

Jei tai nebus padaryta tinkamai, samdant ar atleidžiant darbuotojus, teikiant paskolas ar netgi arešto orderiuose dirbtinis intelektas gali priimti sprendimus, grįstus etniškumu, lytimi ar amžiumi.

DI gali paveikti teisę į privatumą ir duomenų apsaugą. Pavyzdžiui, jis gali būti panaudotas veidų atpažinimo sistemose ar stebint ir kuriant žmonių profilius pagal duomenis skaitmeninėje erdvėje. Dirbtinis intelektas taip pat gali sujungti pateiktus duomenis ir suformuoti naujus rezultatus, kurių žmogus nesitiki.

Dirbtinis intelektas taip pat gali kelti grėsmę demokratijai: DI jau buvo kaltinamas dėl „aido kamerų“ kūrimo, kuomet žmogui yra rodomas iš anksto pagal jo elgesį skaitmeninėje erdvėje parinktas turinys. Tokiu būdu žmonėms gali būti pateikiamas melagingas turinys, taip manipuluojant jų nuomone ar net rinkimais.

DI gali pažeisti ir žmonių teisę protestuoti, sekdamas ir susiedamas individualius asmenis su jų veiksmis ir įsitikinimais.

Dirbtinio intelekto įtaka darbo rinkai

Manoma, kad DI naudojimas darbo vietose stipriai sumažins darbų skaičių. Vis dėlto, tikimasi, kad DI taip pat sukurs naujų, geresnių darbų, o mokymasis taps svarbiu akcentu, stabdančiu ilgalaikę bedarbystę ir užtikrinančiu kvalifikuotą darbo jėgą.

14 proc.

darbų EBPO šalyse yra lengvai automatizuojami, o dar 32 proc. gali susidurti su esminiais pokyčiais (EP darbo grupės skaičiavimai, 2020 m.)

Konkurencija

Informacijos kaupimas taip pat gali iškreipti konkurenciją, nes daugiau informacijos turinčios įmonės galėtų įgyti pranašumą ir veiksmingai pašalinti konkurentus.

Saugumo rizikos

DI programos, fiziškai susijusios su žmonėmis arba integruotos į žmonių kūnus, galėtų būti blogai parengtos ar neteisėtai naudojamos, taip sukeldamos riziką žmonėms. Blogai reguliuojamas dirbtinis intelektas ginklų naudojime gali tapti nesuvaldomu.

Skaidrumo iššūkiai

Informacijos prieinamumo disbalansas gali būti panaudojamas įvairiose srityse, pavyzdžiui, politinėse grupėse, pritaikant žinutę prie auditorijos. Dar viena grėsmė yra tai, kad žmogus gali neatskirti kada jis bendrauja su DI, o kada su kitu žmogumi.

Sužinokite daugiau apie tai, kaip [Europos Parlamentas nori formuoti duomenų teisės aktus](#), kad būtų skatinamos inovacijos ir užtikrinama sauga.

Papildoma informacija

[EP Tyrimų tarnybos analizė](#)

[Dirbtinis intelektas: kaip tai veikia, kodėl tai yra svarbu ir ką mes galime dėl to padaryti?](#)

[Dirbtinio intelekto galimybės](#)

[Baltoji knyga dėl dirbtinio intelekto: Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą](#)

[Europos Tarybos tyrimas: algoritmai ir žmogaus teisės](#)

[Dirbtinis intelektas: teisiniai ir etiniai aspektai](#)